

Večernik

Leto I. (VIII.), šte. 159

Maribor, petek, 11. novembra 1927

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem čeku, zav. v Ljubljani št. 11.400

Večja mesečno, prejemna v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Pogodba s Francijo podpisana

DOUMERGUE IN POINCARÉ SPREJELA DR. MARINKOVIČA.

PARIZ, 11. nov. Danes ob 5. polodnevju bosta v palači francoskega zunanjega ministrstva dr. Marinković in Briand slovesno podpisala jugoslovansko-francosko prijateljsko in arbitražno pogodbo. Po podpisu bo jugo-

slovanski zunanji minister dr. Marinković sprejet od ministrskega predsednika Poincaréja in predsednika francoske republike Doumergua v elizejski palači.

Skupščina zopet odgojena

POSTAVITEV SPOMENIKA UMORJENEMU GENERALU KOVAČEVIČU.

BEOGRAD, 11. novembra. Današnja dopoldanska seja skupščine je bila otvorena s prečitanjem kraljevega ukaza, s katerim je imenovan minister prosvete dr. Kumanudi za začasnega vodjo zunanjega ministrstva.

Notranji minister je predložil zbornici zakonski načrt glede izpremembe obsega in preimenovanja več občin v Bosni in Hercegovini, trgovinski minister trgovske pogodbe z Anglijo, Nemčijo in Belgijo za ratifikacijo. Za študij teh pogodb je bil sestavljen poseben odbor in je bil predlogu priznana nujnost.

Vloženih je bilo nato še več nujnih predlogov, med drugimi: predlog posl. Kosanovića glede razširjenja srbskega za kona o poškodovanju šum na Hrvatsko in Slavonijo; predlog posl. Dragičevića

glede izpremembe občinskega volilnega reda za Bačko, Banat in Baranjo, posebno glede volitev župana; Radić je stavil nujen predlog, v katerem zahteva razveljavljenje starega tobačnega monopolskega zakona za Bosno in Hercegovino.

Po prehodu na dnevni red je vzel skupščina poročilo odseka za postavitve spomenika generalu Kovačeviću in poročilo o noveliranju hrvatsko-slavonskega občinskega volilnega reda z glasovi večine na znanje. Sledila je izvolitev odborov za predlog o zračnem prometu in za določitev konferenc oblastnih samouprav.

Med ironičnimi vzkliki in opazkami o poziciji je potem predsednik sporočil, da bo prihodnja seja sklicana pismenim potom.

Kralj se preseli za zimo v Zagreb

BEOGRAD, 11. nov. Kraljeva dvojica se preseli čez zimo za dva meseca v Zagreb. Zgodi se to najbrže že meseca decembra. Tudi letošnji dvorni ples bo v Zagrebu. Župan Heinzel odpotuje prihodnji teden v Beograd, da povabi kralja imenom mestne občine k bivanju v hrvatski prestolici. Na jutrišnji slovesni seji bo občinski svet imenoval več trgov in cest po članih kraljevske dinastije.

Redukcija naših univerz

BEOGRAD, 11. novembra. Ministrstvo prosvete je izdelalo te dni novo veliko vseh učiliškemu zakonu, ki obsega obširno redukcijo fakultet. Med drugimi bosta ukinjeni medicinska in tehnična fakulteta v Ljubljani. Od slednje ostane le montanistični oddelček, ki se izpremeni pozneje v rudarsko akademijo. Projekt je že izročen vladi.

BITKA MED BANDITI IN POLICIJO.

CASABLANCA, 11. novembra. Predsnočnem so vdrli roparji v neko zalogo dragocenosti v Tetuanu in odnesli za dva milijona frankov biserov. Posrečilo se je lopovom ukrasti tudi avtomobil, s katerim so odnesli pete v temno noč. Španska policija pa je bila o roparskem napadu obveščena in je zasledovala bandite v dveh oklopnih avtomobilih. Blizu francoske cone je policija dohitela vlomilce in se je razvila med obema skupinama pravcata bitka, tekom katere so bili trije policisti ubiti in štirje ranjeni. Kljub temu pa se je morala končna cela četa roparjev vdati. Prepeljali so jih v tetuanske zapore.

LJUBLJANA, 11. novembra. Devize: Berlin 1355.5, Curli 1027.7, Dama 921.75, London 276.75, Newyork 56.75, Praha 133.65, Milan 333, Pariz 223.25.

Beneš odstopi?

PRAGA, 11. nov. Kakor poročajo listi, namerava zunanji minister dr. Beneš odstopiti. Kot njegov naslednik se imenuje Milan Hodža.

Al'ehin-Capablanca

26. in 27. partija med Al'ehinom in Capablancu v boju za svetovno šahovsko prvenstvo sta končali remis. Zanimivo je, da je Capablanca po 27. partiji prosil, da bi se mu dal danes prost dan, ker je potreben odmora, a je šahovski klub prošnjo odklonil, češ da bi se na ta način samo zavlačevala odločitev.

STRAŠNO NEURJE NA ATLANTIKU.

PARIZ, 11. novembra. Predvčerajšnjem se je dvignila na morju ob celi francoski obali in Kanalu silovita burja, ki še neprestano traje. Nemški parniki javljajo brezzično, da se je nizozemskemu brodu »Zeus« zomilo v viharju krmilo in poškodoval parni stroj, ter da se težko poškodovani parnik s poslednjimi napori bori z razburkanim elementom. — V pristanišču Saint Michel je prevrnil vihar neki angleški tovorni parnik, ki se je takoj potopil. Moštvo se je rešilo. — Nedaleč Bordeaux-a se je potopila ribiška ladja in pogreznila s seboj osem mornarjev na dno morja. — V luki Casablanca v Maroku je veter odtrgal od sidra dva ameriška parbroda, ki sta težko poškodovala druge ladje.

POLET GENERALA NOBILE NA SEVERNI TEČAJ.

RIM, 10. novembra. General Nobile je v nekem razgovoru z novinarji izjavil, da bo letalo za polet na Severni tečaj skoraj dogotovljeno. To pot bo smer poleta italijanskega raziskovalca Severnega tečaja preko Nemčije in Sovjetske Rusije na Spitzbergen. Nobile ima namen raziskati teren v obsegu poltisoč kvadratnih milj.

Jugoslovani!

Danes vsi v narodno gledališče na akademijo sedme obletnice Rapalla

Dolžnost nas kliče!

Prvi sneg v Mariboru

V spremstvu plohe in toče.

Zima nam je letos nenavadno dolgo prizanašala. Ves oktober in prve dni v novembru smo imeli toliko solca in gorkote, da zdaleka nismo pričakovali tako nenadne izpremembe. Šele zadnji teden je bilo občutiti, da se v vzraju pripravljajo nekaj neprijetnega. Poslednje rezerve gorkobe so se trdovratno upirale neizprosni hladu, kar je izzvalo močno gibanje zraka, ki se je v noči od srede na četrtek stopnjevalo do prave burje. Vetrovi so bili polni vlage in podili z juga temne oblake ter obetali deževno vreme. Malo je sicer deževalo, toda nenadoma je prevladal sever in sinoči ob 8. se je vtila ploha. Ozračje se je močno shladilo in nekaj minut je padala toča, kasneje pa je vso noč deževalo. Proti jutru se je temperatura ustalila in v zgodnjih jutranjih urah je pričelo v gostih in debelih kosmičih snežiti, tako da je kljub mokri podlagi sneg kmalu pobelil vso okolico. Sneg je torej zapadel šele 11. novembra, dočim je lani prvič snežilo že 26. oktobra.

Sneg je z debelo plastjo pokrnil tudi bližnje Pohorje, ki se je dostojno pripravilo, da pozdravi na vabljivih pobočjih smučarje in sankarce, ki so že željno pričakovali snega in zime. Nebeški svod se je zaprl z vseh strani in obeta stalin padavin, ki bodo dale v najkrajšem času dovolj podlage za sportno udejstvo vanje in znivelirale nevarnejša mesta. — Značilno je, da sta sinoči v pobožnem pričakovanju snega imeli zimsko sportni sekciji »Maribora« in SPD sestanke, ter uredili poslednje priprave za čim intenzivnejše pospeševanje zimskega sporta. Že v isti noči pa je nadvse dobrotno nebo nagradilo njihov trud in s cunjastimi kosmiči blagoslovilo njihova skupna prizadevanja. —

Povoden na Gorenškem

LJUBLJANA, 11. novembra. Radi velikih naličov je Sava s pritoki prestopila bregove. Povodenj je porušila več mostov in brvi in napravila znatno škodo. Bohinj in vasi okrog Radovljice so bili včeraj pod vodo. Danes je pričela voda padati, tako da je odvrnjena večja nevarnost.

Samomor mladeniča v Zg. Sv. Kungoti

Sinoči v mraku se je v Zgornji Sv. Kungoti v gozdu tik cerkve obesil komaj 20letni Ivan Drozg, sin premožnejše kmetijske hiše. Vzrok bega iz mladega življenja: ljubosumnost in jeza, ker mu je hotel ljubico nekdo prevzeti. Nesrečni mladenič je najbrž že opoldne sklenil, da z vrvi konča svoje življenje. Ves popoldan je z bratom grabil listje, proti večeru je pa brata poslal naprej domov, češ, da pride kmalu za njim. Komaj je brat odšel, si je pa poiskal drevo ter se obesil. Ko so ga začeli pogrešati, so hitro odkrili vso tragedijo. Blizu nagrabljene lista so našli žrtev strastne ljubzni. Ivan Drozg je bil letos prvič pri naboru. Začel je bil potrt in jezen, nihče pa ni smel do znanja, da ima samomor v mislih. —

Nekatere upravne spremembe v mariborski oblasti

V svojem poročilu o stanju občne uprave v mariborski oblasti, podanem na seji oblastne skupščine mariborske 5. tm., je veliki župan podčrtal nekatere podatke, ki doslej širši naši javnosti niso bile vsaj podrobno ne! — znane. Tako n. pr. še marsikomu, ki časopisne vesti bolj površno čita, ni bilo znano, da so se občine Špitalič, Trojane in Motnik iz kamniškega okraja na Kranjskem, ki so bile na podlagi uredbe o razdelitvi države v oblasti prideljene svoj čas mariborski oblasti, na željo tamošnjega prebivalstva letos zopet izločile iz mariborske in priklopile ljubljanski oblasti, in sicer na podlagi sklepov ljubljanske in mariborske oblastne skupščine, ki jih je potrdil ministrski svet.

Občina Šmartno ob Paki, ki je na podlagi iste naredbe pripadla k srezu Gornjič, ki pa je spadala še pod okr. zastop v Šoštanj, se je odcepila od tega okrajnega zastopa in priklopila okr. zastopu v Gornjemgradu.

Zanimivo pa je tudi, da ministrstvo ni odobrilo sklepa mariborske oblastne skupščine, ki je na tozadevno prošnjo občin Slivnica in Dobje, naj se jih odcepi od sresa Šmarje in priklopi srezu Celje, stavila vladi zadevni predlog. Ministrstvo je izjavilo, da je po čl. 4 uredbe o razdelitvi države na oblasti možna samo izločitev občin iz ene oblasti in priklopitev k drugi, ne pa tudi iz enega sresa v drugi srez v isti oblasti.

Načrt za nove ceste v oblasti.

V svojem poročilu o delovanju oblastnega odbora mariborskega je najavil predsednik tudi nekaj novih načrtov za gradnjo cest v oblasti. V teku je študij cestne zveze Zibika—Pristava in Pristava—Stranje v šmarnem okraju ter skrajšanje cestnega prehoda pri takozvanem Belatinovem mostu v Pristavi. Trasa se že cesta iz Stopre pri Rogatcu v Čermnožišče. Občine te doline nimajo namreč no benega izhoda proti glavni cesti in morajo voziti po potoku z zelo razritim in skalnatim dnem, kar pa je v zimi sploh nemogoče. Oblastni odbor bo prispeval za to cesto z izdelavo načrta in z denarno podporo 20.000 Din. Za napravo projektov za ceste Ljutomer—Štrigova in Ljutomer—Črenšovci je odstopila oblast okrajnemu odboru kredit v znesku 20.000 Din. V najkrajšem času se bo v svrhu sestave novega proračuna vršil lokalni ogled še mnogih drugih potrebnih cestnih zvez, kakor Sv. Ožbalt—Kopela na Kozjaku, Oplotnica—Slov. Bistrica, Polze—Sv. Andraž—Velenje in še nekaj drugih. Za nekatere ceste so načrti že izgotovljeni. —

Ljudska univerza. Muzikalna prireditel.

V sredo dne 23. novembra nastopi Kroemerjev trio iz Gradca. Neračunljivo v koncert opernih arij se je končno veljavno določil za petek, 12. decembra. Obe prireditvi bosta v veliki kazinski dvorani in opozarjamo že danes na oba koncerta. —

Elektrarna Fala

ROVEČAN PROMET. — OGROMEN DOBIČEK. — ŽELJE KONZUMENTOV. — PRITOŽBE OKOLICE.

Lastnica elektrarne Fala je švicarska delniška družba Elektrowerke A. G. v Baselu, ki poseduje tudi Steiermärkische Elektrizitäts-Gesellschaft v Gradcu. Za leto 1926 je izdala družba letno poročilo, ki kaže razvoj elektrarne na Fali. Zanimivi so podatki o letni kapaciteti:

L. 1923 se je proizvajalo 102.735.000, l. 1924 130.716.000, l. 1925 139.247.000 in l. 1926 164.087.000 kilovatnih ur.

To povečanje oddaje toka je pripisati naraščanju konsuma predvsem v Mariboru, ki je že skoraj popolnoma elektrificiran.

Tudi dohodki iz oddaje toka so se znatno dvignili, kar dokazuje rentabilnost tega podjetja.

L. 1923 so znašali 12.722.000 Din, leta 1924 18.571.000, l. 1925 21.819.000 in leta 1926 24.510.000 Din. Od leta 1923 so se torej dohodki podvojili! Bilanca izkazuje skupni čisti dobiček falske in graške elektrarne, katere obseg je pa mnogo manjši (letna kapaciteta 1926 samo 47 milijonov kilovatnih ur).

Čisti dobiček obeh elektrarn: L. 1924 1.533.345 švicarskih frankov (približno 16 milijonov Din), l. 1925 1.850.125 (19), l. 1926 2.026.582 (21).

Kakor vidimo, se je tudi čisti dobiček akcijske družbe znatno dvignil in bodo izdatne dividende delničarje v polni meri zadovoljile. Ni nam pa znano, koliko tega denarja ostane v naši državi. Bilanca kaže, da je elektrarna vsa naročila oddala švicarski industriji, dočim bi marsikaj lahko dobavila v tuzemstvu.

Bilanca, ki jo je falska elektrarna dala javnosti v presojo, vzbuja nam konzumentom čudne občutke. Družba (nota bene inozemska!), ki ima take ogromne dobičke, bi pač konzumentom lahko nudila razne ugodnosti, katerih žal do sedaj ni videti. Nasprotno izvaja družba svoj brutalni § 6 s famoznim draginjskim pribitkom po kurzu švicarskega franka na zagrebški borzi. Tako je kilovatna

ura proračunana na 0,75 Din, draginjska doklada pa je znašala pretekli mesec 438% in še razni pribitki, 1% davek na poslovni promet itd. To je prispevek za dividende švicarskim akcionarjem!

Iz okolice prihajajo poročila, da elektrarna projektira ob sedanjem daljnovodu Fala-Trbovlje še neki vzporedni vod in v to svrhu količi ob posestniških parcelah nove položaje za drogeve. Ljudstvo se temu upira, posestniki vlagajo razne proteste, katerim se pa ni čuditi, ko elektrarna plačuje za zemljo pri posameznih drogih letne najemnine 2,50 Din, ne glede na to, je li drog na travniku, pašniku ali v žitnem polju!! Slišijo se tudi pritožbe, da ima družba nastavljen, ki nastopa napram posestnikom odurno, kar povzroča še hujše odpor. Ljudstvo ni proti elektrifikaciji, saj je večina okoliških vasi že v posesti elektrike, vendar ljudje žele od družbe, da nastopa z večjo uvidevnostjo in upoštevajo tudi želje posestnikov, ki se pa dosledno brskirajo češ, saj nam pomaga oblast, ko delamo »obče koristne naprave«. Zgo dila so se že slučaj, da so delovodje kratkomalo izdelali napeljavo — ne da bi se prizadeti posestniki sploh kaj vprašali.

Sploh so tudi dobavni pogoji elektrarne taki, da se je zgodil pravi čudež, ko jih je oblast sankcionirala in se je to že večkrat v javnosti izneslo. »Splošni pogoji«, ki jih mora konzument podpisati, izvršno ščitijo samovoljnost družbe, § 6 skrbi za visoke dividende delničarjev, v § 12 pa si elektrarna pridržuje vse pravice glede navedenih pogojev, ki jih lahko spremeni, kakor se ji zljubi.

Merodajni činitelji bi morali tako »eksploatacijo« ljudstva, ki je razvidna iz letne bilance, zatreti, če nočejo forsirati obogatitve inozemskih kapitalistov. Četneži tok in taktno postopanje si želimo!

Konzument.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Petek, 11. novembra ob 20. uri »Rapalski večer« Jugoslovenske matice.

Sobota, dne 12. novembra ob 20. uri »Revizor« ab. C. — Kuponi.

Nedelja, dne 13. novembra popoldne ob 15. uri »Sneguljica« kuponi; ob 20. uri »Čardaška kneginja«. Kuponi.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo dne 13. t. m. ob 15. uri se vprizori priljubljena otroška igra »Sneguljica«. — Ob 20. uri zvečer velezbavna opereta »Čardaška kneginja«. Za obe predstavi veljajo kuponi.

»Eva« na mariborskem odru. Mariborsko gledališče študira Leharjevo mojstersko opereto »Eva, deklica iz tovarne«, za katero se vrše že zadnje vaje, tako, da bo njena premiera drugi teden. Opereto odlikuje ne samo krasna deloma, operna godba, temveč tudi jako lepo in smiselno dejanje, ki je prepleteno z vrlo veselim prizori.

»Igra s smrtjo« na mariborskem odru. To komedijo ruskega felitonista Arkadija Averčena vprizori mariborsko gledališče prihodnji teden v režiji g. Vlad. Skrbniška.

Avtobus-proga v Studenci

se v prihodnjih dneh otvori in jo narskdo že težko pričakuje. Lične napisne table, ki so že postavljene vzbujajo občo pozornost prebivalcev. Končna postaja bo pri gostilni Rechberger, kar bo tudi za Pekrčane in Limbušane ugodno. — Ljudje upajo, da tudi cene ne bodo previsoke, kar bi bilo posebno težko za železničarje, ki so zaposleni na glavnem kolodvoru in stanujejo v Studencih. 10 Din semtertja za te uslužbence bo skoraj preveč in bi bilo umestno, uvesti permanentne znižane vozovnice. Prosimo!

Roiaki!

Ne recite, da zopet beračimo, če Vas bodo v nedeljo ustavljali na ulicah naše nabiralke in naši nabiralci. Samo za en dinar Vas prosimo. Prosimo Vas v imenu vseh duhovnikov, odgnanih izpred oltarja cerkve, sezidanih z žulji našega ljudstva, prosimo Vas v imenu vseh učiteljev, odpuščenih iz služb ali odpravljenih preko meje, prosimo Vas v imenu tisočev in tisočev naših otrok, ki v šoli ne smejo več govoriti in moliti v jeziku svojih mater in ki jim zblazneli fašizem zastruplja duše in telesa, prosimo Vas v imenu vseh, ki so vzdihovali in vzdihujejo po ječah zavoljo svojega narodnega prepričanja, mučeni in trpinčeni s peklen skimi sredstvi, ki si jih more izmisliti samo italijanska duša, prosimo Vas v imenu vseh ponižanih in razžaljenih v svojem slovanskem čustvovanju po zblaznelih fašistovskih tolpah, prosimo vas v imenu naše Bodočnosti, ki bo velika in slavna in bo mogla zbrisati vse te krivice z našega naroda in jih maščevati samo tedaj, če bo sleherni od nas občutil bolečine in trpljenje naših zaslužjenih rojakov kakor svoje lastne bolečine in svoje lastno trpljenje. Saj bi zaslužili, da bi naši zanamci opljuvali naše grobove, če bi bila naša brezčutnost in brezbriznost za usodo naših sorojakov pod laškim jarmom kriva, da bi Slovenstvo zginito s površja zdaj še našega Primorja.

Jugoslovenska Matica.

Stavbeno gibanje v Studencih

je prav živahno. Ob železnici je proti gozdu v teku enega leta nastala cela naselbina enodružinskih hišic. Tudi občina je gostilno »Triglav« adaptirala za pošto in orožništvo, kar bo v izdatni meri zmanjšalo stanovanjsko krizo. Ta akcija občine je pač hvalevredna! Novi prostori se že prihodnji mesec zasedejo. —

Mariborski in dnevni drobiž

Martinovo — vinski praznik

Praznik svetega Martina — »patrona ljubega mi vina« je znan širom slovenskih pokrajin. Ne praznuje se sicer cerkveno, zato ga pa tem bolj slavijo — vinski bratci. Saj je pa tudi »Martinov večer« tradicionalna proslava naših družtev, ki goje družabne stike s prijatelji in znanci.

V Slovenskih gor. pravijo, da sv. Martin »vino krščuje« in znano je, da se ta dan mošt spremeni v vino. Da se to ugotovi, je treba seveda na licu mesta napraviti preizkus in pravijo, da ta dan vino posebno tekne in »Martinovi večeri« imajo posebno privlačno silo.

Tudi gospodinja ima za ta dan posebno skrb: Martinova gos je oblatni pri spevek vsem gurmanom, ki se zavedajo praznika sv. Martina. Kulinarično se sicer praznuje v nedeljo pred ali po 11. novembru, kar seveda Martinove slave ne zmanjša. V nekaterih slovenskih krajih je navada, da se s pomočjo prsne kosti Martinove goske ugiblje o tem, kakšna bo prihodnja zima. Če je namreč prsna kost gosi svetla in čista, bo zima ostra; nasprotno pa, če je kost temna. Glavno je pa na ta dan seveda vino, posebno lefos, ko se je sv. Martin izkazal posebno radodarnega. Vinski bratci mu bodo iz srca hvaležni. —

Proračun mariborske občine.

V smislu § 69 občinskega reda za mesto Maribor se naznanja, da so proračuni o dohodkih in stroških za leto 1928 in sicer mestnega zaklada, gradbenega sklada, mestnih podjetij ter tujih v upravi mestne občine, se nahajajočih zakladov sestavljeni in da bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu 14 dni in sicer od 14. do 28. novembra 1927 javno občanom na vpogled. —

Potniški promet.

Ker se bo v kratkem vršila običajna letna konferenca za določitev novega voznega reda, poziva Trgovski gremij vse trgovce in druge interese, da se pisмено ali ustmeno pri gremiju izjavijo glede potrebnih izprememb voznega reda, vpeljave kakih novih vlakov na naših progah, kakor tudi odprave morebitnih nedostatkov v poštneju prometu. — Predlogi morajo biti podprti z dokazi o faktnih potrebah, zahtevanih izprememb, da jih bodo delegatje Trgovske zbornice in Zveze trgovskih gremijev lahko z uspehom zagovarjali. —

Odvetniško zborovanje.

Sinoči se je dvorani kazenskega senata na okrožnem sodišču vršilo po preobratu prvo stanovsko zborovanje mariborskih odvetnikov. Zborovanje je vodil g. dr. Pipuš, zapisnikar je bil pa g. dr. Reisman. Razpravljalo se je o zaščiti odvetniških stanovskih interesov, ker se v Mariboru neprestano pojavljajo razne zakotne pisarne, ki škodujejo pravici, odvetnikom in končno še strankam, ko razni zastopniki mnogo poverjenih zadev ne znajo izvesti. Tudi neka dunajska tvrdka ima svojega zastopnika za izterjevanje in celo za tožbe. Odvetniki so si izvolili ožji odbor, ki se bo bavil s takimi kvarnimi in nedopustnimi slučajji ter predložil spomenice na pristojna mesta. Odvetniška zborovanja se bodo v bodoče redno vršila. —

Vlaho Bukovac na Dunaju.

V znanem dunajskem »Dorotheum«, kjer zbirajo umetnine z vsega sveta in so nedavno kupili razne dragocenosti in starinske umetnine z ruskih carskih dvorcev, o čemer smo v »Večerniku« že poročali, je bila preteklo sredo prodana za 25.000 Din slika hrvatskega slikarja Vlaho Bukovca »Mladi par na povratku z žetve«. —

Nedeljska nabiralna akcija

Jugoslovenske Matice v Mariboru se preloži samo v slučaju prav slabega vremena na drugo nedeljo. Vsa pozvana društva naj sigurno pošljejo določene člane (članice) točno ob 1/8. dopoldne pred pisarno Jugoslovenske Matice, Slovenska ulica. Pričakujemo, da bodo predvsem naši Primorci pri nabiralni akciji v lepem številu sodelovali. V nedeljo mora ves nacijsalen Maribor delati na tem, da bo uspeh nabiralne akcije čim večji.

Velika patrijotična prireditve v Mariboru.

V petek, dne 18. t. m. priredi Odbor za postavitev spomenika blagopokojnemu kralju Petru I. Velikemu Oslobojitelju v Mariboru velik slavnostni koncert, pri katerem bo sodelovala Glasbena Matica s svojim orkestrom in vojaška godba. Na tem koncertu bo po daljšem presledku nastopila naša domača priznana umetnica na violini, gospa Fani Brandlova, z dvema točkama, in znani mariborski klavirski virtuos gospod Herman Frisch z eno solotočko na klavirju s spremljevalnim orkestrom. Čitatelje že sedaj opozarjamo na to velepatrijotično prireditev.

Akademija mladine v parku.

Jutri, v soboto ob 17.30 uri priredi mariborska mladina pod okriljem Jugoslov. Matice v parku pred spominsko ploščo majske deklaracije v spomin na sedmo obletnico Rapalla lepo akademijo. Med govori in deklamacijami bo gorel nad žaro močan plamen, ki naj vžge v mladih srcih ogenj domovinske ljubezni; zatrape brate onstran pa silo, ki bo enkrat liki vihar zavzela vse postojanke rodne grude jugoslovenskega naroda. Vrši se ob vsakem vremenu. —

Dinarski dan in Sokol.

Sokol v Mariboru poziva člane in članice, ki se prostovoljno javijo za nabiralno akcijo »Dinarski dan« Jugoslovenske Matice, da se zberejo v nedeljo dne 13. t. m. ob 1/8. uri v Slovenski ulici pred pisarno Jugoslovenske Matice. — Zdravo! Odbor. —

Pevski večer.

Pevsko društvo »Marburger Männergesangsverein« priredi v soboto dne 12. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani pivovarne Union pevski večer s izbranim programom pod vodstvom svojega prvega kapelnika gosp. Hermana Frischa. — Najljubše si usoja vabiti vse mariborske kroge k tej prireditvi. —

Plesni večer v Celju.

Gospodična Erna Kovačeva priredi, jutri v Mestnem gledališču v Celju večer ritmičnih in gimnastičnih plesov. —

Prodaja kina v Studencih.

Kakor slišimo, dobi kino »Diana« v Studencih, last dr. Lajnsica, novega lastnika v osebi veleposelnika in industrijalca g. R. Hereoga iz Paker pri Limbušu. Tako dobiva v mariborskem območju četrti kino, ki projektira velikopotezni razmah, predvsem za desni dravski breg našega mesta in okolice. —

Martinov večer

priredi studenški »Sokol« v soboto v svojem domu. Kdor se hoče prijetno in neprisiljeno zabavati ter preživeti večer v znamenju patronance sv. Martina, se gotovo udeleži te že udomačene zabave, ki se prične ob 20. uri. —

Napad z železnimi vilami.

Tesar Franc Šuperl iz Zimice pri Mariboru Snežni je pred nekaj dnevi malo višen zašel že v mraku v sosedovo deteljo. Sosedov sin ga je opazil ter navalil nanj z — železnimi vilami. Parkrat ga je udaril ter mu zadel take notranje poškodbe, da je moral tesar Šauperl sedaj v bolnico. Povod napada najbrž ne bo mala škoda pri detelji, ampak staro sovraštvo. —

V napadu srčnega krča

se je sinoči ob poldevetih v hudem dežju zrušil na tla pred Veliko kavarno 24letni trgovski pomočnik Franc Čerinšek iz Krčevine. Rešilna postaja ga je odpeljala v bolnišnico. —

Jadranaši!

V ponedeljek zvečer seja pri Kosiču. —

Pevsko društvo »Luna«

priredi v soboto 12. nov. ob 8. zvečer v restavraciji »Pri treh ribnikih« Martinovo plesno zabavo brez vstopnine. Prvo vrstna godba, petje in dobra postrežba! K številni udeležbi vabi odbr. — 1607

HOTEL HALBWIDL.

Jutri, v soboto družinski koncert. V nedeljo jutranji in večerni koncert.

Igra Pečnikova godba. 1624

KINO APOLO — Do nedelje — Film velike krasote!

MORSKI TIGER - RIVALI OCEANA

Rokovnjaško in elegantno, napeto in veselo, tajfun na morju

Kje je šah najbolj udomačen

OD 13. STOLETJA DO DANES JE ŠAH V RUSIJI VELEVAŽEN. — CAR, KI UMRE OB ŠAHU. — POTEMKIN KOT ŠAHIST.

Ni dežele in naroda, ki bi se toliko zanimal za šahovsko igro, kot Rusi. V Rusiji je bila ta igra znana že v 13. stoletju. Prvi učitelji šaha so bili Tatarji. Znano je, da je bil veliki tatarski kan in vojskovodja Timur nepremagljiv šahist. Ko so se Rusi od Tatarov navzeli velikega zanimanja za to igro, je pa pravoslavna cerkev označila šah za smrten greh, ki izhaja od divjih nevernikov vzhoda. Kljub cerkveni prepovedi se je pa šah v srednjem veku silno razširil po Rusiji, kar je bila posledica vednih ruskih trgovskih stikov z vzhodnimi narodi.

Knjiga o šahu, ki je leta 1616 izšla v Nemčiji, pravi, da Rusi marljivo in silno duhovito igrajo šah in da bi v tej igri z lahkoto prekosili šahiste vseh drugih narodov. Angleški šahist in potopisec Jerome Guersy pa zatrjuje v svoji knjigi, da je bil celo ruski car Ivan Grozni velik ljubitelj šaha. Tik pred smrtjo je zapovedal svojemu ljubljencu Birkinu, naj mu priinese k postelji šah. Umirajoči car je začel postavljati figure in ko je zgrabil za kralja, je umrl. Pri najhujših orgijah v krogu svojih dvorjanov-opričnikov je strašni car vedno igral šah s svojim ljubljencem Maljuto Skuratovom, ki je znan kot najstrašnejši krvnik tedanje Rusije. Velik šahist je bil tudi Boris Godunov.

V dobi carja Alekseja, sredi 17. stoletja, je bil šah po Rusiji že tako razširjen, da so se s to igro bavili tudi po meščanskih hišah. Tedaj je cerkev zopet šahu napovedala boj. Metropolit Danijel je označil šah za tako veliko grešno zlo, kakor je pijančevanje. Radi šaha je prišlo do sporov med dvorom in cerkvijo. Car Peter Veliki je cerkvi kratkoma preprečeval vsako nasprotovanje šahovski igri, katero je tudi sam ljubil. Na dvoru tega carja so ob vseh pojedinah, sprejemih in tudi po važnih posvetovanjih igrali šah. Duhovščina se je končno tudi sama oprijela te igre. Hollsteinski zgodovinar Bergholz omenja nekega metropolita, ki je bil tako strasten šahist, da je preneval zvoniti, če je bil ravno opoldne zamaknjen v šahovsko igro. Med vnete šahiste je treba prištevati tudi Potemkina, ljubljenco in zaupnika carja.

Najmodernejši pisatelj o Turčiji

Avtor dandanes najbolj razširjenih romanov, francoski pisatelj Maurice Dekobra, je posetil sedaj Prago in Dunaj. Posebnost tega plodovitega pisatelja je v tem, da je njegova osebnost pravo zrcalo njegovih romanov in njegovih junakov. Romani so v pravem pomenu besede kozmopolitski, dejanja prehajajo iz dežele v deželo, iz enega svetovnega dela v drugega; tako je pa tudi pisatelj sam — vedno na potu. Križem sveta zbira snovi, obdeluje jih pa v samotni kake male francoske vasi. »Električna luč, centralna kurjava — to je udobno, ubija pa lepoto, življenja.« Tako pravi pisatelj sam.

Dekobra je pisateljsko ime, pravo je pa popolnoma pozabljeno. Pisatelj je v Indiji gledal krotliko kač in ko so se ji strašno strupene kobre ovijale okrog rok, si je dal ime »De-kobra«.

Svoje impresije opisuje pisatelj kratko, a silno plastično. Nedavno je prepotoval Turčijo in sedaj je podal o Carigradu in o Turčiji v kratkih besedah približno sledečo sliko:

Pera in Stambul sta uhana Carigrada — eden v muslimanskem, drugi v modernem slogu. Turčija je do leta 1927. tako napredovala, da bomo leta 1950. gotovo videli v Peru nebotičnike, predor pod Bosporom in lifte v minaretihi mošej.

Mustafa Kemal je velik mož. Z eno potezo peresa je več storil, kakor 10 sultanov s tisoči udarci sabli.

V Turčiji je sedaj vrsta zelo nesrečnih ljudi: evnuhov. Nasprotno so pa zelo srečni — klobučarji. Fes je mrtev. Živel cilindri!

Angora, 600 kilometrov daleč v

ce Katarine. Ko je Potemkin zvedel, da velja v Tuli neki trgovec za nepremagljivega šahista, ga je dal takoj pripeljati v Petrograd ter ga je nastavil za dvornega šahista. Tega trgovca je vodil seboj tudi na bojne pohode. Kadar ponoči ni mogel spati, su mu morali služabniki pripeljati vse boljše petrograjske šahiste, da je z njimi igral vso noč. Kadar je Potemkin igral, ga ni smel nihče motiti. Tudi ministri so morali čakati z najvažnejšimi zadevami cele ure na konec partije. Dvorski pesnik Deržavin je zapisal o tem šahistu: »Z eno roko igra šah, z drugo se pa igra z narodom«.

Koncem 18. stoletja so bili že po vseh večjih ruskih mestih šahovski klubi. V te klube so zahajali zlasti vojaki. Tudi uporniki proti carskemu nasilju, tako zvani dekabristi, so imeli v svojih vrstah odlične šahiste. Po potlačeni vstaji 14. decembra 1825 so v Petropavlovski trdnjavi zaprti dekabristi prosili, naj se jim dovoli vsaj šah, če se jim že ne pusti čitanje knjig. Ker je bila tudi ta prošnja z vso okrutnostjo odbita, so si jetniki iz kruha delali šahovske figure in oni, ki so bili v samotnih celicah, so s trkanjem na steno svoje sosede obveščali o šahovskih potezah. Dekabrista Lunjin in Anjenkov sta tako v ječi malo pred smrtjo na vešalih dovršila šahovsko tekmo.

V prvi polovici 19. stoletja je bil najznamenitejši ruski šahist neki Petrov. Neke noči ga pa obišče sam vrag in hoče igrati z njim partijo. Pogoj je bil, da Petrov za tri leta opusti igranje, če bi to partijo izgubil. Petrov je izgubil in tri leta se z naporom vseh sil ni dotaknil šaha. Pozneje se je pa izkazalo, da se je v vraga našemil njegov tekmeč, moskovski šahist Kologribov, ki je v treh letih pasivnosti Petrova postal šahovski prvak Rusije.

Tudi današnja sovjetsko-republikanska Rusija goji na vso moč kraljevsko igro. V velikih mestih se večkrat na leto uprizorjajo šahovski turnirji in vsi tučci se čudijo ruskim šahistom iz vseh slojev. Šahovski pouk je uveden tudi v ruskih ljudskih šolah.

Mali Aziji, je nedotakljiva in nepremagljiva. Lahko se razume, zakaj je Mustafa Kemal odtegnil svoje glavno mesto sladkim, a nevarnim vplivom Bospora. Ta Angora v puščavi na golem hribu bo premagala njegove bodoče sovražnike.

Pierre Loti je pisal nekdanje »Začarankah«. Te pa nosijo danes bubi-frizure, krila komaj do kolen in zahajajo v bare. Mogoče pa bodo v par letih zopet haremi. Dvoje reči je namreč, s katerimi ženske ne znajo ravnati: s svobodo in s strelnim orožjem.

Otroci so jo navdušili za umetnost.

Neka priprosta ženica iz Senlisa je postala na nenavaden način ugledna in znana. Nekega dne so se otroci zabavali s prerisavanjem slik. Risanje in skromna zabava otrok ji je tako ugajala, da si je nabavila oljate barve in platno, ter pričela slikati sadje in cvetje. Z marljivo vajo je v slikanju napredovala in dosegla lepe uspehe. Končno se je popolnoma posvetila slikarski umetnosti in je gospodinjstvo opustila, ker ji številna naročila prinašajo mnogo dobička.

„Mariborski Sokol“

(K njegovi 20-letnici)

Pod gornjim naslovom je bilo ustanovljeno Sok. društvo v Mariboru formalno na občnem zboru dne 24. marca 1907. Toda delo in priprava sta trajala že dalje: pripravljalni odbor se je sestel k posvetovanju in sklepanju že 6. julija 1906, ko je br. dr. Dimnik sklical v mariborski Narodni dom 19 telovadcev, iz katerih je nato izšel Sokol. Ali težki so bili časi. Lastne telovadnice ni bilo, Sokol je tudi ne bi dobil pod pravim imenom od Avstrije. Zato so se ustanovitelji zatekli k zvijači; od 1. 1900. naprej je namreč obstajalo v Mariboru neutraino slovensko športno društvo »Maribor«. In ko je v decembru 1906. na obč. zboru tega društva njegov odbor prešel v skoro izključno sokolske roke, so Sokoli pod krinko športnikov dobili vstop v gimnazijsko telovadnico, ki se je porabljala že od članov pripravljalnega odbora, kakor tudi pozneje po ustanovnem občnem zboru Sokola v zimi vedno, po leto pa le za orodno telovadbo, dočim se je mnogo sokolovanja vršilo na dvorišču Narodnega doma.

Predaleč bi vedlo očrtovati skrbno pripravo na ustanovitev Sok. društva, ki so jo vršili poleg dr. Dimnika kot predsednika pripravljalnega odbora podpredsednik E. Ilich, tajnik Pajnhart, in blagajnik F. Majer. Isti bratje (izvzemši br. Pajnharta) so stopili nato tudi v sokolski odbor, ki mu je kot prvi starostoval pok. dr. Rosina; njegov namestnik je bil pok. dr. V. Sernec. Načelnštvo je prevzel br. Ilich, tajništvo br. dr. Marko Stanjko (Ljutomer), blagajno pa br. Majer. In isto zasedbo najdemo skozi dolgo vrsto let. Izmenjali so se posamezni funkcionarji, a dela izmed njih ni odložil nobeden. Pri druževanju pa so se jim še vedno novi: tajništvo je vodil več let br. Pajnhart, za njim pa br. Hvalenc, ki je bil obenem tudi podnačelnik. Skrb za blagajno pa je ostala pred vojno skoro vedno br. Majerju; dvakrat je bil le zamenjan, ko je imel roke polne dela drugod.

Takoj po ustanovnem občnem zboru se je formiral tudi vadiateljski zbor: poleg br. Iliche kot načelnika so bili v njem bratje Bureš, Majer, dr. Pivko, dr. Leop. Poljanec in Tomažič. In tako začne delo poganjati in se razvijati vsestransko: Misli se na trdno finančno fundacijo, kupi se celo stavbišče za Sok. dom ter se napravi zanj aproksimativen proračun; seveda se zbirajo zanj prispevki in dr. Rosina da lep vzgled z vsoto 100 goldinarjev. Položijo se temelji sokolski strokovni knjižnici z naročenjem slovenskih, hrvatskih in čeških listov in del. Začne se gojiti telovadba članic (načelnica s. Julka dr. Potočnikova, ki jo podpirajo pri delu Mara dr. Poljančeva, Mara Koprivnikova in Jožica Gregorinova), br. Ilich pritegne v telovadnico obrtniške vajence — krog 30 jih je imel že v decembru 1907. Telovadbi dijakov se posveča velika pažnja; začne se idejno poglabljanje sok. pokreta s predavanji in drugimi prosvetnimi podjetji. Pristopi se k Slov. sok. zvezi, oziroma k Celjski sok. župi, pozneje pa k Mariborski Sok. župi, za katere ustanovitev je izšla iniciativa baš iz vrst Sok. društva mariborskega. Kratkoma: dasi je bilo število članstva v primeri s sedanjim malo, se je delalo vendar marljivo, vsestransko, smotreno.

Zato so se pokazali tudi kmalu po ustanovitvi uspehi. Prvi javni nastop je bil že v mariborskem Nar. domu 9. junija i. 1907, torej komaj dobra 2 meseca po ustanovnem občnem zboru. In istega leta še je odnesla kombinirana vrsta Brežice — Maribor s V. vsesokolskega zleta v Pragi II. darilo!

Pa je prišlo leto 1908. leto burno za

južne kraje, tudi za nas. De'a v Sok. društvu ta burna doba sicer ne ovira, ali nekaj je opaziti v sejnem zapisniku: pri zapisniku seje po napadu na Cirilmetodarije v Ptuj, na Nar. dom v Mariboru, po tragični smrti Adamičevi in Lundrovi je iz knjige iztrgan list. Kdo ve, ali se še br. dr. Marko Stanjko spominja, kaj je neki bilo na onem listu zapisano, da se je pozneje iz previdnosti list odstranil? Dobro si storil, brate, previdneje nego brat, ki je zapisal imena vseh mariborskih telovadcev v Rušah; toda tudi ta je storil prav, saj je rešil pozabljeni častna imena onih, ki se niso strašili sodelovati ob razvijanju prapora na Vidovdan i. 1914.

Še več lepih momentov bi se dalo navesti iz predvojne zgodovine našega Sok. društva, toda naj zadostujejo ti.

Po vojni pa se je takoj zopet šlo na delo. Prav na Novega leta dan 1919. se je vršila prva povojna odborova seja, po kateri je sledil 9. redni občni zbor dne 11. januarja 1919. Navzočih je bilo tedaj na njem sicer le 19 prejšnjih mariborskih Sokolov, priglasilo pa se jih je koj 10 novo došlih. In iz tega prilično skromnega novega početka se je mariborsko Sok. društvo razmahnilo do tiste moči, ki jo ima sedaj. Brez dvoma gre mnogo zasluge na tem njim, ki so mu stali oz. mu stoje na čelu. Starost zaznamuje po vojni naša kronika troje: dr. J. Serneca, dr. Fr. Toplaka in dr. L. Boštjančiča. Načelniki so bili bratje Ilich, J. Novak, B. Naglič, in J. Marčan, ki imajo dobrega naslednika v br. J. Deklevi; s. Nabergojeva mu stoji ob strani kot načelnica od časa, ko je društvo po vojni dobilo načelnico.

Jutri slavi naše društvo svoj mali jubilej, sicer v skromni obliki, toda pravilno: z delom, z akademijo, ki bo brez dvoma na višku. Kdor čuti sokolsko, kdor je ljubantu naklonjen, se udeleži te praznice in želi društvu: vivas, crescas, floreas!

M. K.

Sport

ISSK Maribor : SK Svoboda.

V nedeljo ob pol 15. h »Maribor« odigral zaključno prvenstveno tekmo v jesenski sezoni proti SK Svobodi. Svoboda je najodpornейše moštvo in bo dala Mariboru obilo posla. Verjetno je, da se bo Maribor moral zadovoljiti s pičlo galdiferenco, kar bi mu v pomladanskem prvenstvu lahko močno škodovalo. Doslej ima poleg vseh dosegljivih točk tudi najboljši score, vendar si ga v slučaju omalovaževanja borbenega nasprotnika lahko znatno poslabša, kar bi bilo samo v prilog najnevarnejšega nasprotnika Rapida, ki le malenkostno zaostaja in ima v prihodnje absolvirati samo še tekmo proti šibkemu Merkurju. Pričakuje se, da bošta nasprotnika zadostila nalogi in nudila dobro in zanimivo igro.

Težka atletika.

Sportniki, ki bi želeli v rokoborbi in boksanju aktivno sodelovati, se opozarjajo, da se vrši v nedeljo 13. t. m. ob 11. dopoldne v gostilni Horvat v Frankopanovi ulici sestanek težkih atletov radi do govora o ustanovitvi težkoatletskega kluba.

Liubico vrgel skozi okno

Iz Pariza poročajo o odkritju nenavadnega zločina, ki so ga oblasti registrirale kot samomor. Pred letom dni je padla Marcelle Mador s okna svojega stanovanja v Versailles na hodnik in se ubila. 26letni Viktor Angel, s katerim je živela, je izjavil na policiji, da je Marcelle izvršila samomor. Angelovi tovariši, ki so bili za časa drame v njegovem stanovanju, so njegovo izjavo potrdili. Pred dnevi pa se je na pariškem redarstvu javil neki mladenič, ki je izpovedal, da je Angel vrgel svojo ljubico skozi okno. Policija, ki je ponovno uvedla preiskavo, je ugotovila, da je gospodična Madore hotela zbežati pred brutalnim ljubimcem, on pa jo je v jezi zgrabil in vrgel na ulico. Policija je zločinca aretirala.

Sedma obletnica Rapalla v Mariboru

V petek, dne 11. nov. ob 20. uri akademija v Narodn. gledališču.

V soboto, dne 12. nov. ob 1/2 18. uri zažiganje žare pri spominski plošči majske deklaracije v parku.

V nedeljo, dne 13. nov. dopoldne nabiralna akcija.

JOŽKO KOVIČ.

Po dunajskih gledališčih

Dvorna opera! To ime zveni polno in zveni daleč preko mej Evrope. Po svoji zunanosti impozantna, impozantna v svoji notranjosti, razkošna v repertoarju, odlična, svetovna v njega izvedbi. Tu je kritika malna in ubožna. Pretečni teden je zopet očarala slavna Jeritza, ki le zdaj na poti v Ameriko. Najnovejši dogodek, ki ga glasbeni krogi z zanimanjem pričakujejo bo premijera Korngoldove najnovejše opere »Čudo Heliane«. — Mimogrede povedano je tudi dvorna opera »Teater«. N. pr.: Pri ljubljani komorni pevec Piccaver je hotel dati slovo temu zavodu. Nesoglasje glede gaže. O gaži, povsod in vedno gaža! Pa je zašumelo z časopisih, odvetnik sem, odvetnik tja in »klakerji« na noge! Izid: Piccaver ostane in nekaj časa bo zopet mir za težkim opernim zidovjem. — Gostovanje dunajske opere, ki se ima vršiti še to sezono v Parizu, je baže definitivno rešeno. Toda, kaj bo s »klakerji«. Pojdejo tudi v Pariz? Saj brez njih dunajska opera ne bo dunajska. O, tiči so dunajski klakerji, z njimi ne gre norcev briti in gorje mu, kdor se tej visoki »intendanci« zameri. Ne, tudi Dvorna opera ni brez tradicije!

Če bi sodili umetniško kvaliteto gledališč po »Ringu«, bi na tem lepem obroču ne delalo sramote »Ljudsko gledališče« (»Volkstheater«), kjer gostuje že mesec dni mična, temperamentna umetnica A. Konstantin in očaruje s svojo »Zazo« in »Magdo« hvaležno občinstvo. »Ljudsko gledališče« je bilo v septembru v znamenju dogodkov. Prvič: Krstna predstava G. Kaiserjeve komedije »Papirnat mlin«. Kaiser, nekoč drzni, visokoleteči orol, se je kaj hitro prelevil v vrabca, ki ne pozna drznih višin in se hrani le z enodnevnimi mušicami. Pesnik Kaiser je postal zgolj literat. »Papirnat mlin« zgolj papirnata rutina. — Drugič: Za Sudermannovo sedemdesetletnico so vzpizorili njegovo »Domačijo«. Tudi Sudermann je čas prehitel. Problemi, ki so pred tridesetimi leti razburjali javnost, so danes anachronističen album. Sudermann je nosil nekoč brado, dal si jo je odrezati in slavne, znamenite, tipične sudermanske brade ni več! — Tretjič: Če so se dozdaj napovedani dogodki izkazali le kot dogodnice, bo nedvomno dogodek Bassermannovo gostovanje, ki prične koncem tedna. Kdor je videl to odlično igralsko osebnost le enkrat, se ne čudi, če so vstopnice za več predstav že razprodane. In četrto: Direktor dr. Beer, ki je tudi glava Raimundovega gledališča, kjer vzpizorja sedaj Exlov ensemble (znan izza predvojnih gostovanj v mariborskem gledališču) ljudske igre, pripravlja na tistem brez pompa ciklus Shakespearejevih dram, zavedajoč se dobro, da več ne potrebuje bengalične reklame. — »Ljudsko gledališče« bi lahko stalo na Ringu.

Ker smo že pri »Ljudskem gledališču«, stopimo še hitro na Währing v »Ljudsko opero«, kjer bodo šli kmalu dvestokrat preko odra študenti iz Hajdelberga, »kjer so izgubili svoje srce«. »Ljudska opera« v večnih denarnih krizah si je vsaj za to sezono s »Hajdelbergom« opomogla. Vobče pa ima ta zavod repertoar, da upravičeno nosi odlični naziv opere.

Skrita v »Josefstadt« rezidira Reinhardtova družba z štiričlansko velenaderjeno umetniško družino Thimigov na čelu. Rezidira z Langerjevo »Periferijo«, ki je že čez šestdesetkrat do zadnjega kotička napolnila intimni avditorij. S prvim novembrom so se Reinhardtovi prvaki ukrcali v Hamburgu za gostovanje preko oceana. Preko oceana! (Zamera sem, zamera tja: Pri naših razmerah in naših gostovanjih je ocean Sava ali Drava.)

»Renesančni oder« pod vodstvom Jarna se je ukvarjal tri tedne s puho in umazano zadevo »Smemo ubijati«, z golo Fišerjevo kopijo znane porotne obravnave Nely Grosavescu, ki je ustrelila svojega soproga tenorista Trajana. Nely Grosavescu je spravila reč pred sodnijo in končno je šla ta klaverna tragedija v arhiv, nedvomno za večne čase. — Prihodnje dni bo skočila korpulentna, prijetna, popularna Hansi Niese v široke hlače in bo zaigrala »Melhiorja« v Nestrojevi burki »Danes bomo tiči«. To bo tica!

Dunajska opereta, priznana dunajska specialiteta, ki ima svoj glavni sedež v Mariborskem »Theatru a. d. Wien«, kjer je nedavno slavil skladatelj Edmund Eysler s svojo najnovejšo opereto »Zlata mojsterca« petindvajsetletnico umetniškega delovanja, je začela močno, nebrzdano kometirati z nališpano revijo in občutek imaš, da jo je slednja povsem očarala. Prva posledica tega spogledavanja so takozvane revij-operete.

V »Straussovem gledališču« kraljuje »Lady iz Lida«, kraljuje že nekaj mesecev večer za večerom. Odkar gostuje v tem gledališču del Reinhardtovega ensembela z angleško komedijo »Trikratna ženitev«, prihaja lady šele po polnoči na Lido. In je užitek preživeti v pozni jeseni in v poznih urah nekaj trenutkov na solnčni rivijeri, kjer te vabijo prelestne nimfe v Evinih kostumih v paradiz pregrešnih naslad.

Unikum vseh teh modernih in modernih produktov pa je splošno pozornost vzbujajoča, grandiozna, velemestna Mariška-revija »Vse iz ljubezni«, v »Mestnem gledališču«. Benatzkijeva od glave do nog moderna muzika drvi, drvi in poganja v tek z bliskovito naglico sliko za sliko. Petdeset slik zdrsi mimo, zdrsi brez odmora v enem dahu, z ameriško tehniko in hitrostjo. Tu je nakopičen ves eksotični svet, ki si ga more zamisliti le najbujnejša fantazija. Božanstveno razkošna oprema, dunajski graciozni

girl, londonski girl, ruske balalajke, pariški soloplesalki itd. dajejo tej reviji internacionalni značaj. Mariška-revija je res delo — iz ljubezni! Na zadnje naj omenim, da so se »revijsko« orientirali tudi vsi znameniti varijeteji in velemestni nočni lokali, zlasti: »Capua«, »Simplicissimus«, »Moulin rouge« in »Femina«.

Da, Dunaj je postal tudi v tem pogledu velemestni in ni se čuditi in ni le slučaj, da silijo dunajske sentimentalno navihane operetne melodije iz gledališč v neprestano žejna grla ljudskih pevcev v prikupna, bidermajerska predmestja Grinzing, Döbling, Hietzing, Pötzleinsdorf, Neuwaldegg in seveda v ljudski prater k »Eisvoglu«. Tu je še stari, meščanski Dunaj, vesel, šegav, zaljubljen, brezskrben, lahkomišeln — pa magari bo jutri maček tak, da se Bog usmili... O, preljubi Avguštin!

Konec

Maksim Gorki:

Otroška leta

41 Poslovenil dr. I. D.

Jezila se je, da si ne dam nič dopovedati in da sem kljubovalen; to je bilo grenko slišati, kajti zelo vestno sem se trudil, da si zapomnim te proklete stihe, in v mislih sem jih bral brez pomote; ko pa sem jih bral na glas, sem jih čisto gotovo preobrnul. Zasovražil sem te kitice, ki jih nisem mogel vjeti, in sem jih iz hudobije nalašč začel premetavati in nelepo nabirati vrsto enako zvonečih besed; zelo mi je ugajalo, če so začarani stihli izgubili vsak smisel.

Toda ta zabava ni prešla kar tako; ko me je nekoč po nalogi, ki se mi je posrečila, mati vprašala, če sem se naučil tudi stihov, sem ji, ne da bi se zavedal, zamrmral celo vrsto nabranih besed, ki so se vjemale.

Zavedel sem se prepozno: mati se je uprla z rokama v mizo, se dvignila in vprašala:

»Kaj je to?«

»Ne vem, sem odgovoril osuplo.

»Ne, ali je tako?«

»To je — tako.«

»Kaj — tako?«

»Smešno.«

»Pojdi v kot!«

»Zakaj?«

Tiho, pa grozno je ponovila:

»V kot!«

»V kakšen?«

Ne da bi mi odgovorila, me je gledala v obraz tako, da sem bil nazadnje ves zmešan, ne vedoč — česa ji je treba. V kotu pred svetimi podobami je stala okrogla mizica, na njej vaza z dehtečimi suhimi travami in cveticami, v drugem srednjem kotu je stala skrinja, pokrita s preprogo, zadnji kot je bil zastavljen s posteljo, četrtega — ni bilo, podboj vrat je stal čisto pri steni.

»Ne vem, česa ti je treba«, sem rekel, ko sem obupal nad tem, da bi jo razumel.

Sedla je, pomolčala, si otrla čelo in obraz, nato pa vprašala:

»Ali te je dedek kdaj postavil v kot?«

»Kdaj?«

»Sploh, kadarkoli!« je kriknila ter dvakrat udarila z roko po mizi.

»Ne. Ne spominjam se.«

»Ali veš, da je to kazn — stati v kotu?«

»Ne. Zakaj — kazn?«

Vzdihnila je.

»F-fu! Pojdi semkaj!«

Šel sem k njej ter vprašal:

»Zakaj pa kričiš nad menoj?«

»Toda zakaj nalašč preobračaš stihe?«

Kolikor sem vedel, sem ji pojasnil, da znam stihe, če zaprem oči, kakor so natiskani, če pa mi jih je treba brati, se mi podtaknejo druge besede.

»Ali se ne pretvarjaš?«

Odgovoril sem, da ne, toda isti hip sem pomislil: mogoče pa, da se pretvarjam? In nenadoma, ne da bi se spešil, sem prebral stihe popolnoma pravilno; to me je osupnilo in me uničilo.

Čutil sem, kako se mi je obraz nenadoma napihnil, ušesa zalila s krvjo in postala težka in kako mi je v glavi neprijetno šumelo; stal sem pred materjo in gorel od sramu, skozi solze sem videl, kako žalostno ji je potemnel obraz, zagorele ustnice, dvignile obrvi.

»Kako pa je to?« je vprašala s tujim glasom. »Pojdi!«

Zahtevala je, naj bi se učil vse več stihov, moj spomin pa je vedno slabše sprejemal te ravne vrstice in vedno bolj je rastla, vsa hujša je postajala nepremagljiva želja, da prenačim, izkazim stihe, da jim poiščem drugih besed; to se mi je z lahkoto posrečilo, nepotrebne besede so se javljale v celih rojih in hitro zmešale to, kar je bilo pravilno, knjižno. Često se je zgodilo, da mi je cela vrstica postala nevidna, in, resnici na ljubo, tudi trudil se nisem, razumeti jo, ni hotela dozoreti v spominu.

Mati je o mojem počenjanju pripovedovala dedu, ta pa je zlovesče dejal:

»Nagaja! Spomin ima; molitve zna koreniteje nego jaz. Laže, spomin ima — kamenit, če le kaj vklešeš vanj, je že trdno! Pretepi ga!«

Tudi babica je šla zoper mene:

»Pravljice — si zapomni, pesmi — si zapomni, toda ali pesmi niso stih?«

Vse to je bilo res, čutil sem, da sem kriv, vendar pa, ko sem se začel učiti stihov, so se sami od sebe oglašale, lezle na dan druge besede kakor ščurki in se tudi vrstile v kitice.

(Dalle prihodnjič.)

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglašitve; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Ušel je kanarček.

Oddati ga je proti nagradi v Razlagovi ul. 11. 1617

Razstava leta 1924.

Razstavljalci, odlikovani na razstavi l. 1924. se naprošajo, da pridejo po priznane kolajne. — Franjo Kenda, bivši tajnik gornje razstave, Maribor, Mlinska ul. 9. (tvrška J. Šancar).

Izpučen trgovec vstopi kot voditelj v kako trgovino. Dopisi pod »Trgovina 38« na upravo »Večernika«. 1614

Oddajalcem stanovanj

praznih sob, lokalov, gostiln nudi veliko izbiro interesentov »Marstan«, Koroška c. 10, I. Prijave brezplačno. 1598

Ormoški sokolski kvartet

ki se mudi dne 12. XI. 1927. v Mariboru, zapoje ob 8. uri zvečer 1601

v restavraciji Vinski hram

10. Prvovrstno

onduliranje

in rezanje »bubi frizure« v higijenični brivnici

Vjekoslav Gjurič Maribor, Jurčičeva ulica 9

KAVARNA JADRAN

jutri v soboto ter vsako nadaljno sredo, soboto in nedeljo

KONCERT

Grafolog-biromantik.

Zadnji teden tu!

Ako hočete izvedeti svojo bodočnost, obrnite se na znamenitega grafologa Egipčana, kateri vam pove Vašo prihodnost in značaj iz črt na roki in iz pisave. Sprejema vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 9.—13. in od 14.—20. ure. Ben-Ali, hotel »Kosovo«, soba 5, Maribor.

Šivilje!

Čevliarji!

Ako Vam Vaš stroj nagaja potrudite, se v Tattenbachovo ulico 14 in z zadovoljstvom bode spet pričeli z delom. Ne pozabite pa vzeti s seboj prvovrstnega ameriškega olja za mazanje Vaših strojev. 1554

Novo!

Novo!

Ksaver Meško:

Kam plovemo

Povest.

Cena za broš. izvod Din 36.—, celo platno vezan Din 46.—.

Naročila sprejema knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54. Nasproti gl. pošte.

Novo!

Novo!